

Tekniska och juridiska aspekter att beakta inför ansökan om trygghetsskapande kamerabevakning

Inledning

Det finns en mängd frågor att ta ställning till, av såväl teknisk som juridisk karaktär, inför beslut om att ansöka om införande av trygghetsskapande kamerabevakning i kommunens regi. Kommunens juridikenhet och säkerhetsenhet har därför uppdragits att ta fram en promemoria i syfte att tydliggöra kommunens möjligheter inom området kamerabevakning samt att beskriva de tillkommande åtgärder som sådan kamerabevakning torde vara förenade med.

Avgränsning

De tekniska och juridiska aspekter som beskrivs nedan är avgränsade till att beskriva förutsättningarna för vad som kallas *trygghetsskapande kamerabevakning på allmän plats*. Den kamerabevakning som avses har alltså en direkt koppling till kommunens trygghetsarbete och det program för trygghet som planeras att tas fram. Den kamerabevakning som regleras i kommunens säkerhetspolicy samt i kommunens riktlinje för intern säkerhet avser bevakning av lokaler och platser som används för kommunal verksamhet. Sådan typ av kamerabevakning har inte samma koppling till kommunens trygghetsprogram utan är istället direkt kopplad till kommunens interna säkerhetsarbete. Juridik- och säkerhetsenheterna arbetar med att ta fram en tillämpningsanvisning avseende sådan kamerabevakning vilken kommundirektören, i riktlinjen för intern säkerhet, givits i uppdrag att ta fram och fastställa. I den tillämpningsanvisningen kommer det att redogöras för de ställningstaganden som behöver tas inför att sådan kamerabevakning ska införas i kommunen.

Forskning kring kamerabevakningens betydelse

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. BRÅ, menar sammanfattningsvis utifrån rapporten rapporten "Fungerar kamerabevakning brottsförebyggande?" att det är viktigt att avgöra vilken förebyggande metod som är bäst i det enskilda fallet, innan just kamerabevakning initieras. BRÅ anger därför att situationen behöver analyseras och olika tänkbara åtgärder övervägas. Skulle valet falla på kamerabevakning, är ytterligare lärdomar att det ofta krävs ett väl planerat och kraftfullt arbete för att utvinna metodens potential. Dessutom behöver bevakningen vanligtvis

kompletteras med andra insatser. I dessa delar tycks utmaningarna ofta ha underskattats, inklusive vilka resurser som behöver aktiveras för att få bevakning att fungera.

Enligt BRÅ's rapport "Fungerar kamerabevakning brottsförebyggande" vilken visar resultat från en metastudie med 80 studier, samt reflektioner om metoder och resultat" från 2018 säger resultaten att kamerabevakning sammantaget gett statistiskt signifikanta brottsförebyggande effekter på

- brott mot fordon, egendomsbrott och narkotikabrott, men inte på våldsbrott och ordningsstörningar.
- bilparkeringar och i bostadsområden, men inte i centrumkärnor, kollektivtrafik eller särskilda bostadsområden med flerfamiljshus.

Resultaten visar också att aktiv kamerabevakning och kamerabevakning tillsammans med flera kompletterande insatser sammantaget gett brottsförebyggande effekter, men däremot har inte passiv kamerabevakning eller kamerabevakning som kompletterats med max 1 annan insats gett samma effekt. Därutöver har kamerabevakning sammantaget gett brottsförebyggande effekter i Storbritannien, men inte i USA. Det är väl känt att man i Storbritannien lagt ned mycket arbete på att utveckla omfattande system med kamerabevakning, som även understötts med statliga insatser. Några liknande satsningar har inte rapporterats från USA. Det är inte belagt att bakgrunden är att man i Storbritannien lagt mer kraft och energi på bevakningen, men kan vara tänkvärdt att de positiva resultaten kommer från en miljö där det gjorts medvetna och omfattande satsningar för att få metoden att fungera.

Forskning har visat exempel på att kamerabevakning inte väljs utifrån analyser av problemsituationer och vilka typer av åtgärder som vore mest ändamålsenliga, utan snarare utifrån en positiv grundinställning till själva metoden (Gill och Spriggs 2005). Användarna tänker sig kanske också att uppgiften är inköp av utrustning och installation, men att de förebyggande vinsterna sedan kan räknas hem med begränsade arbetsinsatser. Tidigare nämnda forskning från Storbritannien, såväl som erfarenheterna från den bevakning i centrumkärnor som BRÅ utvärderat, visar att det ofta är fråga om komplexa system som dels är krävande att utforma, dels kräver omfattande arbete för att fungera löpande. I det ingår arbetsinsatser för att driva och koordinera bevakningen och samverka med andra operativa funktioner (exempelvis hos polisen där yttre personalstyrkor behöver koordinera sig med utredande funktioner). För att allt ska fungera behövs tillräckliga personalresurser samt både initiala och återkommande utbildningsinsatser. För detta krävs tillräckliga ekonomiska resurser, som inte bör underskattas.

I metastudien finns det inga direkta empiriska resultat om hur kraftfull arbetsinsats som krävs för att kamerabevakning ska fungera brottsförebyggande. Däremot framgår sammantagna förebyggande effekter vid aktiv bevakning, men inte vid passiv och obemannad bevakning.

Sammantagna effekter konstateras också när bevakningen kompletteras med minst två andra insatser, men inte annars. Resultaten indikerar att det alltså krävs ytterligare investeringar och insatser för att få metoden att fungera.

Teknisk redogörelse

Kamerabevakningslagens definition av kamerabevakning är en tv-kamera, ett annat optisk-elektroniskt instrument eller en därmed jämförbar utrustning, som utan att manövreras på platsen, används på ett sätt som innebär varaktig eller regelbundet upprepad personbevakning. Olika slag av filmkameror utgör sådan utrustning som omfattas av lagen, om bildupptagningen direkt förmedlas vidare till en bildskärm eller lagras i ett dataminne eller ett annat elektroniskt medium. En manuellt hanterad kamera omfattas dock inte av lagen och anses inte utgöra kamerabevakning. Inte heller kameraattrapper bedöms utgöra kamerabevakning.

Olika typer av trygghetsskapande kamerabevakning

Det finns flera olika typer av kameror som alla syftar till att användas bl.a. vid trygghetsskapande och brottsförebyggande kamerabevakning. Tekniken på området är under konstant förändring och utveckling. Det har exempelvis kommit en del övervakningskameror som marknadsförs med så kallad artificiell intelligens. Med Artificiell Intelligens blir kameran självlärande och lär sig sin miljö. Kameran samlar in information och förstår vad som är ett normaltillstånd. Efter en tid har kameran lärt sig känna igen olika föremål, rörelsemönster osv. Utifrån det förstår kameran när något inte står rätt till. Eftersom en sådan kamera också kan skicka s.k. push notiser direkt till mobil eller på annat sätt larma mottagare – så får larmmottagaren en signal i ett tidigt skede – att något onormalt händer i det område kameran bevakar.

Kamerabevakning kan antingen ske med hjälp av realtidsbevakning eller med hjälp av bevakningskameror med bildinspelning, eller dessa i kombination.

Realtidsbevakning anses utgöra ett mindre intrång i den personliga integriteten än bevakning med bildinspelning. I enlighet med vad som utvecklas närmare nedan, kan konstateras att en realtidsbevakning innebär att personuppgifter inte sparas i samma omfattning som vid bildinspelning. Detta är en viktig aspekt att ta i beaktande då kommunen alltid ska minimera antalet personuppgifter i verksamheten, och då kommunen enbart har rätt att samla in och spara personuppgifter när det finns ett särskilt syfte för det.

Dagens avancerade och högupplösta kamerabevakningsystem ställer höga krav på fiberuppkoppling och digitalt lagringsutrymme. Denna kapacitet saknas idag i kommunen. Kommunen behöver således täcka behovet av större hårddiskar, bättre infrastruktur och kraftfullare IT-nätverk som kan hantera den stora datamängdens flöde som kamerabevakning innebär.

Utöver vad som nämnts ovan behöver kommunen ta in fastighetsägarens tillstånd för att montera en bevakningskamera med tillhörande fiberdragning.

Ovanstående redogörelse beskriver endast ett fåtal av de ställningstaganden och beslut som beställaren behöver ta i samband med att kameror ska upphandlas. Härutöver behöver beställaren ta ställning till och anpassa kraven i upphandlingen utifrån om kamerorna ska vara anpassade för mörker, väder, stå emot vandalisering etc. Det finns också tre normer på kamerabevakningsområdet, vilka bl.a. ställer krav på installationerna av kamerabevakning. Syftet med normerna är att säkerställa kvalitet och kunskap hos de företag och personer som ska utföra installationer av kamerabevakningen. I det fall kommunen beslutar att upphandla teknik för trygghetsskapande kamerabevakning behöver även dessa krav anges i upphandlingsunderlaget.

Rättslig reglering och grundläggande förhållningsätt

De lagar som reglerar kamerabevakning är i huvudsak dataskyddsförordningen (GDPR) och kamerabevakningslagen (2018:1200) samt offentlighets- och sekretesslagen. Härutöver behöver kommunen beakta ytterligare lagar och förordningar, såsom kommunallagen, dataskyddslagen, mm.

Det är enbart tillåtet att använda kamerabevakning när ett faktiskt behov är utrett och intresset av kamerabevakningen vid en proportionalitetsbedömning väger tyngre än intresset av varje enskild persons personliga integritet. Kommunen ska endast bedriva kamerabevakning om intresset att använda kamerabevakning är större än hänsynen till enskildas integritet.

Vid övervägandet om kamerabevakning är rätt metod för att i det enskilda fallet skapa den trygghet som eftersträvas, ska andra trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder först utredas. Kamerabevakning ska alltid ske med hänsyn till den personliga integriteten. I det fall kommunens utredning påvisar ett behov av kamerabevakning på en plats dit allmänheten har tillgång, ska kommunen ansöka om tillstånd för kamerabevakning. I ansökningshandlingarna ska en redovisning avseende kommunens behov av och identifierade risker med kamerabevakning framgå. Även om kommunens utredning visar behov av kamerabevakning på en plats som inte kräver tillstånd, så behöver motsvarande utredning ändå genomföras.

Vid övervägandet av vilken typ av kamerabevakning som ska användas, är det viktigt att beakta det övergripande ansvar som följer av respektive alternativ. I det fall realtidsbevakning används, torde det åligga kommunen ett ansvar att snabbt agera på de incidenter som upptäcks i samband med realtidsbevakningen. Det kan röra sig om att kontakta polisen vid ett pågående brott som upptäcks med anledning av realtidsbevakningen eller att kontakta ambulans om ett sjukdomsfall inträffar vid bevakningen. Kamerabevakning i realtid innebär att kommunen också behöver ta ställning till hur bevakningen ska gå till. Ska någon titta på filmen i realtid dygnet runt, eller ska åtkomst till filmmaterialet endast vara tillåten vid en dokumenterad incident?

I det fall kommunen istället använder sig av inspelad kamerabevakning åligger det kommunen ett ansvar att efterleva de omfattande regler som gäller vid hantering av personuppgifter samt hantering av uppgifter som omfattas av sekretess. En korrekt personuppgiftshantering ska ske även vid realtidbevakning, men är betydligt mindre omfattande eftersom det inte finns något filmmaterial som sparas. Eftersom några uppgifter från kamerabevakningen inte sparas när det är fråga om realtidsbevakning blir frågan om hantering av uppgifter som omfattas av sekretess inte aktuell i det fallet.

Oaktat vilken form av kamerabevakning som är aktuell att tillämpa i kommunen ska tjänsten, såväl som kamerorna inklusive service av desamma upphandlas. I samband med upphandling behöver beställaren ta ställning till en mängd specifika frågor kopplade till den bevakningstyp som ska upphandlas. I det fall realtidsbevakning är föremål för upphandling behövs ett ställningstagande göras i frågan huruvida personella resurser för bevakningen ska upphandlas. I det fall inspelade kamerabevakning är föremål för upphandlingen behöver beställaren fatta beslut om huruvida upphandlingen även ska omfatta lagring av filmmaterialet.

Den kommunala kompetensen

Den kommunala kompetensen anger de uppgifter en kommun får utföra. Den kommunala kompetensen begränsar kommunens verksamhet bland annat genom att ange att kommuner inte får ha hand om sådant som är statens eller en annan kommuns angelägenheter. Verksamheten ska också ha anknytning till kommunens område eller medlemmar. Vad gäller trygghetsskapande kamerabevakning är det viktigt att sådan bedöms rymmas inom kommunens ansvar och inte under polismyndighetens ansvar. I de fall kamerabevakning övervägs utifrån det kommunala ansvaret att skapa en trygg och säker plats för sina kommunmedlemmar, torde bevakningen kunna rymmas inom den kommunala kompetensen. När det däremot handlar om att utreda brottslighet är kommunens ansvar mer begränsat.

Tillståndspliktig kamerabevakning

Kamerabevakning av platser dit allmänheten har tillträde som utförs av en myndighet är med stor sannolikhet tillståndspliktig. Tillståndsplikten gäller kamerabevakning som innebär varaktig eller regelbundet upprepad personbevakning av plats dit allmänheten har tillträde. Det finns dock vissa undantag från tillståndsplikten. Exempelvis behöver ansökan om tillstånd inte lämnas in för att kamerabevaka parkeringshus eller busshållplatser om bevakningen har till syfte att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet eller utreda eller lagföra brott eller förebygga, förhindra eller upptäcka olyckor eller begränsa verkningarna av inträffade olyckor.

Personbevakning innebär att det genom bevakningen går att identifiera personer utan svårigheter. Personbevakningen ska vidare vara varaktig eller regelbundet upprepad, vilket innebär att den ska pågå under en viss bestående tid.

Platser dit allmänheten har tillträde är till exempel gator, torg, allmänna transportmedel, ankomst- och avgångshallar, myndighetslokaler samt väntrum och receptioner på skolor.

Allmänheten anses ha tillgång till en plats om de har tillåtelse och möjlighet att tillträda platsen, detta innebär att olika bedömningar kan göras av samma plats beroende på vilken tidpunkt på dygnet som avses för bevakningen. Om det endast är vissa personer som får vistas på en plats eller om platsen alltid är fysiskt avgränsad, till exempel genom låsbara dörrar eller staket, talar det för att det är en plats dit allmänheten inte har tillträde.

Tillstånd kan beviljas av tillsynsmyndigheten efter en ansökan. För att kunna lämna tillstånd till kamerabevakning gör tillsynsmyndigheten en proportionalitetsbedömning mellan intresset att kamerabevaka och intrånget i den personliga integriteten hos de enskilda som kamerabevakas, för respektive plats som ansökan omfattar. Integritetsintresset väger olika tungt för olika platser, som exempel kan nämnas att bevakning av en uteservering anses göra ett större intrång i integriteten än bevakning av en ankomsthall där enskilda inte befinner sig under längre stunder.

Polisen har större rättigheter rörande bevakning av en plats. Redan utan tillstånd har polisen rätt att kameraövervaka en plats om det finns risk för allvarlig brottslighet och syftet med bevakningen är att förebygga, förhindra eller upptäcka brott. Polisen har också rätt att använda filmmaterialet i utrednings- och lagföringsarbetet. Materialet kan alltså komma att användas som bevismaterial i en rättegång, vilket kan vara avgörande om det till exempel saknas vittnen. Det finns dock begränsningar även i polisens rätt att filma - bl.a. får det inte ske filmning in i bostäder eller andra integritetskränkande platser, utan enbart på platser som är allmänna.

Ansökan om tillstånd till kamerabevakning

I 11 § kamerabevakningslagen framgår vad en ansökan om tillstånd till kamerabevakning ska innehålla. En ansökan ska till exempel innehålla en beskrivning av bevakningen, om utrustningen som ska användas, var utrustningen ska placeras, det område eller typ av område som ska bevakas och de tider då bevakningen ska ske. Vilka områden som ska bevakas illustreras bäst med en ritning där upptagningsområdet för respektive kamera markeras. Om det är svårt att beskriva vad som kommer att omfattas av bevakningen kan det underlätta att också skicka in bilder som visar vad kamerorna kommer att filma. Om sökanden till exempel inte alls uppgett var bevakningen ska ske och under vilka tider kan ansökan avvisas.

En ansökan ska också innehålla uppgifter om bevakningens ändamål, en bedömning av behovet av bevakningen och bevakningens proportionalitet. Det omfattar en bedömning av riskerna för intrång i den personliga integriteten och vilka åtgärder som planeras för att hantera riskerna. Om bevakningen ska bedrivas för att förebygga, upptäcka eller utreda brott krävs som huvudregel att platsen är brottsutsatt. För att beskriva på vilket sätt platsen är brottsutsatt behöver en redogörelse göras över vilka brott och incidenter som har inträffat där, en så kallad incidentrapportering. Av incidentrapporteringen bör det framgå vad som har hänt, på vilken adress eller plats, vilket datum, veckodag och tidpunkt på dygnet incidenterna har inträffat. Om händelsen har polisanmälts bör detta anges men enskilda polisanmälningar ska som huvudregel inte skickas till tillsynsmyndigheten. Just

incidentrapporteringen är något som vanligtvis behöver kompletteras i tillståndsärenden, vilket förlänger handläggningstiden. Tillsynsmyndigheten har därför tagit fram en mall att använda vid incidentrapportering. Dokumentet finns på tillsynsmyndighetens webbplats www.imy.se.

Konsekvensbedömning och förhandssamråd

Ett sätt att bedöma en planerad kamerabevakning är att upprätta en konsekvensbedömning över den tilltänkta bevakningen. I vissa fall finns en skyldighet att upprätta en konsekvensbedömning, men även i de fall det inte är ett krav kan en konsekvensbedömning vara ett bra hjälpmedel för att bedöma om en bevakning är laglig eller inte. En konsekvensbedömning ska upprättas om kamerabevakningen med hänsyn till bland annat omfattning, sammanhang och ändamål gör att den sannolikt leder till en hög risk för fysiska personers rättigheter och friheter, vilket inte är osannolikt i fråga om kamerabevakning. I konsekvensbedömningen ska bland annat en bedömning göras av om behandlingen är nödvändig och proportionerlig i förhållande till syftet, vilka risker för enskilda som finns samt vilka åtgärder som planeras för att hantera riskerna och för att visa att dataskyddsförordningen efterlevs. All kamerabevakning omfattas inte av kravet på konsekvensbedömning, men det är särskilt angivet i dataskyddsförordningen att systematisk övervakning av en allmän plats i stor omfattning omfattas av kravet. Även i andra fall kan det vara sannolikt att kamerabevakningen leder till hög risk för enskilda, till exempel om den omfattar barn eller anställda. Om det fortsatt finns en hög risk för enskilda trots de åtgärder som är planerade för bevakningen i konsekvensbedömningen krävs ett förhandssamråd med tillsynsmyndigheten. Omfattas bevakningen av kravet på tillstånd anses dock förhandssamrådet ske inom tillståndsprövningen och behöver inte ske separat. Mer information om konsekvensbedömningar och förhandssamråd finns på tillsynsmyndighetens webbplats www.imy.se.

Hantering av personuppgifter och uppgifter som omfattas av sekretess

Kamerabevakning där personuppgifter förekommer innebär personuppgiftsbehandling. Sådan bevakning regleras därför av reglerna i dataskyddsförordningen. Det innebär bland annat att kamerabevakningen ska följa de grundläggande principerna för personuppgiftsbehandling som finns i dataskyddsförordningen och att de enskilda, enligt förordningen, har vissa rättigheter.

Kamerabevakning kräver att skyddsåtgärder vidtas för att skydda de personuppgifter och övriga uppgifter som samlas in genom bevakningen. Åtgärderna ska göra att kamerabevakningen omges av lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder. Den tekniska säkerheten avser till exempel lokalt, i kameran, lagrat filmmaterial eller förekomsten av fjärråtkomst. Den organisatoriska säkerheten handlar om vilken behörighetsbegränsning som finns inom och utom organisationen samt vilka rutiner för till exempel åtkomst och uppföljning organisationen har. Fler än nödvändigt ska inte ha behörighet att titta på eventuellt inspelat filmmaterial och det ska endast vara möjligt att titta på materialet för att

uppnå syftet med bevakningen. Om syftet är att förebygga, upptäcka eller utreda brott bör till exempel åtkomst till inspelat filmmaterial endast tillåtas efter en sådan incident.

När bevakningskameror med bildinspelning används får det inspelade materialet inte sparas längre än nödvändigt med hänsyn till kamerabevakningens ändamål. Det innebär att så kort lagringstid som möjligt ska eftersträvas. En tumregel är en lagringstid på tre dygn men om det finns ett konkret behov av en längre lagringstid kan även det vara tillåtet. Lagringstiden ska bestämmas utifrån omständigheterna i det enskilda fallet.

Det är, av integritetsskyddsskäl, viktigt att spridningen av uppgifter om enskilda personer som inhämtats genom kamerabevakning begränsas. Beslut om att lämna ut material från kamerabevakning ska föregås av en avvägning mellan, å ena sidan, intresset av att material från kamerabevakning kommer till användning för de avsedda ändamålen och, å andra sidan, intresset av att begränsa spridningen av materialet.

Enligt offentlighet- och sekretesslagen råder stark sekretess i de flesta fall för uppgifter som samlas in genom kamerabevakning, eftersom dessa uppgifter normalt är att betrakta som känsliga från ett integritetsperspektiv. Det innebär att sekretess är huvudregeln och att uppgifterna endast får lämnas ut om det står klart att den enskilde eller någon närstående inte kan lida men av att uppgifterna lämnas ut. Sekretessen hindrar dock normalt inte att enskilda kan få tillgång till material från kamerabevakning som avser dem själva i det allmännas verksamhet. Skulle materialet som begärs ut omfatta inspelning av fler personer än den som begär ut materialet är det upp till kommunen att maska materialet så att det kan lämnas ut till den som begär det, utan att bryta mot sekretessen för någon annan person.

Material från kamerabevakning får lämnas ut till en brottsbekämpande myndighet som har ett behov av materialet för att utreda ett begånget brott. Ett utlämnande kan enligt denna bestämmelse ske om den mottagande myndigheten har ett behov av uppgifterna för att utreda ett begånget brott med fängelse i straffskalan (jfr 10 kap. 24 §). De brottsbekämpande myndigheterna har även behov av att få tillgång till material från kamerabevakning för andra ändamål inom brottsbekämpningen än utredning av begångna brott. Vid planlagda operativa brottsförebyggande insatser kan realtidstillgång till material från kamerabevakning vara av stort värde.

Diarieföring av samt begäran om allmän handling

En allmän handling som är offentlig ska lämnas ut. Begreppet handling är brett och omfattar såväl framställningar i skrift eller bild som upptagningar med tekniska hjälpmedel såsom inspelningar etc. Rätten att, på begäran, få ta del av allmänna handlingar får begränsas endast om det är påkallat med hänsyn till sekretess, exempelvis till skydd för en enskilds intresse.

Inspelat filmmaterial från kamerabevakning ska diarieföras och får endast gallras enligt tillämpliga gallringsföreskrifter. Under den tid då filmmaterialet finns diariefört kan allmänheten begära att ta del av materialet genom en begäran om allmän handling. Vid en begäran ska kommunen menpröva den berörda handlingen. Med maskning avses att uppgiften döljs på ett oåterkalleligt sätt för den som tar del av handlingen.

Det är offentlighets- och sekretesslagen och inte dataskyddsförordningen som avgör om filmmaterial som utgör en allmän handling ska lämnas ut eller inte. Dataskyddsförordningen kan däremot inverka på hur en allmän handling får lämnas ut. Det är till exempel i vissa fall inte tillåtet att skicka den begärda handlingen till personen via vanlig, okrypterad e-post. Ett sådant fall kan till exempel vara när handlingen innehåller personuppgifter som omfattas av sekretess eller när det gäller känsliga personuppgifter. Om det finns personuppgifter i handlingen som begärs ut kan det råda sekretess för dessa, till exempel om det kan antas att uppgiften efter ett utlämnande kommer att behandlas i strid med dataskyddslagstiftningen.

Dataskyddslagstiftningen - till skydd för personuppgifter

All kamerabevakning av personer, oavsett om bevakning är tillståndspliktig eller inte, regleras av dataskyddslagstiftningen, främst dataskyddsförordningen.

För att kamerabevakning ska vara tillåten krävs det att ändamålet med kamerabevakningen har en rättslig grund i dataskyddsförordningen. För offentlig verksamhet, såsom kommunen, är den vanligaste rättsliga grunden att kamerabevakningen är nödvändig för att kunna utföra en uppgift av allmänt intresse. Uppgifter av allmänt intresse ska ha stöd i lag eller annan författning. Obligatoriska uppgifter som ålagts kommuner och regioner att utföra är således uppgifter av allmänt intresse.

När kamerabevakning sker förekommer ofta personuppgifter i bevakningen. Personuppgifter är ett brett begrepp som innefattar alla uppgifter som tillsammans eller var för sig kan härledas till en levande, fysisk person. Bild, röst, tatueringar, frisyren, längd och registrerings skyltar på personägda fordon är ett fåtal exempel på personuppgifter. Genom kamerabevakning kan även känsliga personuppgifter, exempelvis uppgifter om enskildas hälsa eller sexuella läggning, komma att behandlas. Vilka personuppgifter som utgör känsliga personuppgifter är angivet i dataskyddsförordningen och dessa uppgifter kräver ett särskilt skydd vid behandling.

Personer vars personuppgifter behandlas har vissa rättigheter enligt dataskyddsförordningen som blir aktuella vid kamerabevakning. Bland annat kan det röra sig om rätten att ta del av vilka personuppgifter som kommunen behandlar om personen ifråga, rätten att begära radering av filmmaterialet samt rätten att invända mot kamerabevakningen. Vilka konsekvenser dessa regler kan få på kommunen i det fall kommunen har givits tillstånd till kamerabevakning på allmän plats och fått en begäran enligt ovan, är inte slutligt prövat, men de grundläggande rättigheterna enligt dataskyddsförordningen, torde i vart fall kunna innebära en ökad administration för kommunen.

Ytterligare en rättighet som blir aktuell vid kamerabevakning är rätten till information som innebär att kommunen genom tydlig skyltning samt på minst ett annat sätt ska informera om kamerabevakningen, dess syfte, den personuppgiftsansvariges identitet och kontaktuppgifter, filmmaterialets gallringstid, de rättigheter de bevakade har samt var mer information om bevakningen finns.

Det är de kommunala nämnderna i kommunen som är personuppgiftsansvariga för personuppgiftsbehandlingar som utförs inom deras område. Det innebär att de ska efterleva

och kunna visa att dataskyddsförordningen efterlevs. Oavsett om kamerabevakningen med tillhörande hantering sker internt inom kommunen eller om tjänsten upphandlas från extern part är ansvarig nämnd inom kommunen personuppgiftsansvarig. Om en behandling inte efterlever reglerna i dataskyddsförordningen kan tillsynsmyndigheten vitesförelägga fortsatt personuppgiftsbehandling eller besluta om sanktionsavgifter för den personuppgiftsansvariga.

Sammanfattning

Den första frågan att ta ställning till är huruvida det finns ett tydligt syfte och behov av kamerabevakning. Det definierade syftet med kamerabevakningen är avgörande i bedömningen av vilken typ av bevakning som är lämplig. I beskrivningen av syftet med kamerabevakningen är det viktigt att beakta det som ovan beskrivits som den kommunala kompetensen, dvs. kommunens begränsade möjligheter att hantera sådant som ankommer på annan myndighet.

Det är dessutom viktigt att ta ställning till om kommunens definierade behov av kamerabevakning väger tyngre än varje enskild individs personliga integritet. I det fall det trygghetsskapande och brottsförebyggande syftet inte bedöms kunna uppnås med hjälp av kamerabevakning, bör kommunen överväga vilka andra åtgärder som istället är lämpliga att vidta.

I det fall kommunen bedömer att det finns ett behov av kamerabevakning, ska en ansökan om tillstånd för sådan bevakning inlämnas till tillsynsmyndigheten tillsammans med en noggrann redogörelse över behovet. Det räcker alltså, i de allra flesta fall, inte med att kommunen bedömer det vara lämpligt. Det slutliga beslutet fattas av tillsynsmyndigheten.

När kamerabevakning har bedömts vara det bäst lämpade medlet för ändamålet i fråga behöver beställaren ta ställning till vilken typ av kamerabevakning som ska användas. Bildinspelning anses generellt innebära ett större intrång i den personliga integriteten än realtidsbevakning. Det bör därför finnas tydliga instruktioner för vem eller vilka som har tillgång till bildmaterialet och i vilka situationer det är tillåtet att titta på inspelat material. Kamerabevakning i realtid innebär att det inte sparas något material i kommunen. Det innebär att kommunen i betydligt mindre omfattning behöver hantera frågor avseende exempelvis diarieföring. Frågorna som avser personuppgiftshantering blir också mindre omfattande då det inte finns något material som sparas i och med realtidsbevakningen.

Den sammanfattande bedömningen är att kamerabevakning kräver resurser i form av såväl juridisk hantering, i form av upphandling av kamerabevakning och dess tillhörande tjänster, diarieföring, sekretessbedömningar, utlämnande frågor, personuppgiftshantering mm., som teknisk hantering i form av hantering av datafiler, lagring, service och underhåll och åtgärder vid tekniska fel och när systemet utsätts för skadegörelse mm.